

Vedlegg 3

Beskrivelse av kvalifikasjonskrav og kvalitative kriterier for Utsira Nord

Innhold

1. Generell informasjon	2
2. Tildelingsprosessen	2
2.1 Innledning	2
2.2 Vurdering av søkeres kvalifikasjoner	2
2.4 Tildeling av prosjektområde	3
2.5 Fellesregler for søknader	3
3. Kvalifikasjonskrav	5
4. Kvalitative kriterier	12
Kostnadsnivå, realisme og modenhet	12
Innovasjon og teknologiutvikling	15
Gjennomføringsevne	18
Bærekraft	22
Positive ringvirkninger	26

1. Generell informasjon

Dette dokumentet beskriver tildelingsprosessen, kvalifikasjonskrav og kvalitative kriterier for tildeling av prosjektområder i Utsira Nord. Dokumentet beskriver også dokumentasjonskravene og hvordan kravene og kriteriene vil bli vurdert. Dokumentet er vedlegg 3 til Utlysning av konkurranse om prosjektområder for havvind i Utsira Nord.

2. Tildelingsprosessen

2.1 Innledning

I henhold til havenergilova § 2-3 skal ett eller flere områder innenfor et areal som er åpnet etter § 2-2 lyses ut og tildeles gjennom konkurranse. Departementet skal ved utlysning bestemme om tildelingen skal skje ved auksjon, ved en vurdering av søkerne på grunnlag av objektive og ikke-diskriminerende vilkår, eller en kombinasjon. Departementet har bestemt at tildeling av prosjektområder på Utsira Nord vil skje gjennom en kvalitativ konkurranse, hvor søkerne vurderes på grunnlag av objektive og ikke-diskriminerende kriterier. Departementet har derfor oppstilt kvalitative kriterier, jf. punkt 2.3 og 4.

Havenergilova § 2-3 tredje ledd utdyper at søkere må dokumentere at de har tilfredsstillende teknisk kompetanse, finansiell styrke og oppfyller relevante krav til helse, miljø og sikkerhet, og at departementet også kan stille andre objektive og ikke-diskriminerende vilkår. Departementet har derfor oppstilt kvalifikasjonskrav som søkerne må oppfylle for å kunne bli tildelt areal, jf. punkt 2.2 og 3.

Departementet er ansvarlig for å vurdere søknadene om tildeling av prosjektområde. Departementet har gitt Enova, i samråd med NVE, i oppdrag å evaluere søknadene under de to kriteriene *Kostnadsnivå*, *realisme og modenhet* og *Innovasjon og teknologiutvikling*. Departementet har gitt NVE i oppdrag å evaluere søknadene under kriteriet *Bærekraft*. Ved behov vil departementet innhente bistand fra andre statlige aktører eller eksterne eksperter til å vurdere søknadene.

2.2 Vurdering av søkerens kvalifikasjoner

Etter søknadsfristen vil departementet vurdere om søkerne oppfyller kvalifikasjonskrav til omsetning, soliditet/kredittrating, finansieringsplan, erfaring, prosjektpåplan, helse, miljø og sikkerhet, integritet, klimafotavtrykk og resirkulerbare materialer.

2.3 Rangering av søkere etter kvalitative kriterier

Søkere som oppfyller kvalifikasjonskravene, jf. 2.2, vil bli rangert etter kvalitative kriterier (Kostnadsnivå, realisme og modenhet, Innovasjon og teknologiutvikling, Gjennomføringsevne, Bærekraft og Positive ringvirkninger).

Det vil innenfor hvert kriterium bli gitt en poengsum fra 1-10, basert på en samlet evaluering av underkriteriene.

Beste søknad innenfor hvert hovedkriterium vil få 10 poeng, mens det blir gitt en poengsum som gjenspeiler relevante forskjeller relativt til beste søknad for øvrige søknader. Poengsummen for hvert kriterium multipliseres med følgende vekt:

Tabell 1 Kriterier og vektning

Kriterium	Vekt
Kostnadsnivå, realisme og modenhet	35 pst.
Innovasjon og teknologiutvikling	10 pst.
Gjennomføringsevne	35 pst.
Bærekraft	10 pst.
Positive ringvirkninger	10 pst.

2.4 Tildeling av prosjektområde

De tre søkerne som samlet får høyest poengsum på de kvalitative kriteriene vil tildeles hvert sitt prosjektområde. Søkeren med høyest poengsum vil få tildelt sitt foretrukne prosjektområde, søker med nest høyest poengsum vil få tildelt sitt foretrukne prosjektområde blant de gjenstående to prosjektområder og søker med den tredje høyeste poengsum vil få tildelt det siste prosjektområdet.

2.5 Fellesregler for søknader

Søknadene skal utformes i henhold til følgende:

- Søknaden skal ta utgangspunkt i prosjektområde 2 med mindre annet er særskilt angitt.
- Søkernes besvarelse skal være konsistent på tvers av besvarelsen av de ulike kriteriene. Inkonsistente besvarelser kan medføre trekk på ett eller flere kriterier.

- Søkeren kan kun støtte seg på tilknyttede parter for oppfyllelsen av kvalifikasjonskravene og de kvalitative kriteriene der dette er spesifisert i det enkelte krav eller kriterium. Hva som anses som tilknyttede parter er beskrevet i vedlegg 5a og 5b. Inngivelse av støttebrev er en forutsetning for at søker kan støtte seg på en tilknyttet part for oppfyllelsen av kravene.
- Alle beløp som oppgis skal være i norske kroner. Dersom det er behov for valutakonverteringer, skal valutamidtkursene oppgitt fra Norges Bank den 19. mai 2025 anvendes med fire desimaler.

3. Kvalifikasjonskrav

Dette kapittelet redegjør for kvalifikasjonskravene, og hvilken dokumentasjon som må innleveres. Kravene må oppfylles for at søkeren skal kunne tildeles et prosjektområde. Søkere som ikke oppfyller kravene i dette punktet, vil avvises fra konkurransen.

Tabell 2 Kvalifikasjonskrav

Krav	Forklaring	Dokumentasjon
A Omsetning	Søker må for de siste tre årene ha hatt en gjennomsnittlig årlig omsetning på minst 20 milliarder NOK. For konsortier vil omsetningskravet vurderes samlet. Den enkelte konsortiedeltakers gjennomsnittlige omsetning siste tre år justeres ut ifra konsortiedeltakerens andel i konsortiet. Konsortiets samlede omsetning fastsettes deretter som summen av de enkelte konsortiedeltakernes beregnede omsetning. Dersom en konsortiedeltaker støtter seg på tilknyttet part, vil omsetningen til den tilknyttede part justeres ut ifra eierandel i konsortiedeltakeren. Dersom tilknyttet part ikke direkte eller indirekte har eierandel i konsortiedeltakeren, vil omsetningen justeres ut ifra tilknytningen gjennom eierstrukturen (se eksempel i vedlegg 6).	A. Årsrapport og digital lenke til årsrapport for de siste tre år. B. Revisjonsberetning for de siste tre år (hvis den ikke følger av årsrapporten). C. Utfylt vedlegg 6 Dersom søker eller konsortiedeltaker ikke kan legge frem årsrapport eller revisjonsberetning fra de siste tre år eller annen etterspurt dokumentasjon, må søker legge frem annen dokumentasjon som kan belyse omsetning på tilsvarende nivå som etterspurt dokumentasjon. Slik annen dokumentasjon kan ikke overstige 10 sider. Dersom en søker eller konsortiedeltaker støtter seg på tilknyttet part for oppfyllelse av omsetningskravet, så skal signert støttebrev fra den tilknyttede parten fremlegges, jf. vedlegg 5a. Dersom søker eller konsortiedeltaker støtter seg på tilknyttet part, så er det den tilknyttede partens omsetning som legges til grunn, og ikke søker ellers konsortiedeltakers omsetning. Det må inngis dokumentasjon i tråd med dokumentasjonskravene beskrevet over også for den tilknyttede parten.
B Soliditet/kredittrating	Søker må enten ha: • Soliditet på minst 20 pst. i hvert av de siste tre årene, eller	A. Kredittrating. Kredittvurderingen skal ikke være eldre enn tolv måneder regnet fra søknadsfristen. B. Utfylt vedlegg 6

Krav	Forklaring	Dokumentasjon
	kredittrating på minst BBB- (S&P) / BBB- (Fitch) / Baa3 (Moody's) / BBB (Scope Ratings). Soliditet beregnes ut ifra formelen: 1) $\frac{\text{egenkapital}}{\text{total kapital}} * 100$ For konsortier må hver enkelt konsortiedeltaker oppfylle kravet om soliditet eller kredittrating enten selv eller gjennom støtte fra en tilknyttet part.	Dersom søker eller en konsortiedeltaker ikke kan legge frem kredittrating eller annen etterspurt dokumentasjon, må søker legge frem annen dokumentasjon som kan belyse soliditet på tilsvarende nivå som etterspurt dokumentasjon. Slik annen dokumentasjon kan ikke overstige 10 sider. Dersom en søker eller konsortiedeltaker støtter seg på en tilknyttet part for oppfyllelse av dette kravet, så skal signert støttebrev fra den tilknyttede parten fremlegges, jf. vedlegg 5a. Dersom søker eller konsortiedeltaker støtter seg på tilknyttet part, så er det den tilknyttede partens soliditet/kredittrating som legges til grunn, og ikke søker ellers konsortiedeltakers soliditet/kredittrating. Det må inngis dokumentasjon i tråd med dokumentasjonskravene beskrevet over også for den tilknyttede parten.
C Finansierings- plan	Søker må ha en realistisk og troverdig finansieringsplan for prosjektet der planlagte finansieringskilder sikrer tilstrekkelig økonomisk bæreevne til å gjennomføre prosjektet. Estimerte investeringskostnader i finansieringsplanen skal samsvare med investeringskostnaden (CAPEX) oppgitt i kriteriet Kostnadsnivå, realisme og modenhet.	A. Finansieringsplan som minst spesifiserer - Prosjektets budsjett frem til investeringsbeslutning, og - Finansiering av kostnadene i hele prosjektet fra investeringsbeslutning til idriftsettelse. B. Beskrivelse av søkers erfaring med planlegging og gjennomføring av finansiering av inntil tre relevante prosjekter. Maksimum ti sider.
D Erfaring	Søker må minst ha erfaring med:	A. Utfylt vedlegg 7 punkt 1.

Krav	Forklaring	Dokumentasjon
	1. Havvind: utvikling, installasjon og idriftsettelse av ett havvindprosjekt med en kapasitet på 200 MW eller mer. 2. Nettilknytning: erfaring med utvikling, installasjon og idriftsettelse av en nettilknytningsløsning med spenning på minimum 66 kV. Referanseprosjekt(ene) skal være fullstendig idriftsatt innen siste 10 år regnet fra søknadsfristen. Søker skal minimum ha hatt 20 pst. eierskap under utvikling, installasjon og idriftsettelse av referanseprosjektene.	Kravet skal besvares med maksimalt to referanseprosjekter, ett for havvind og ett for nettilknytning. Søker kan også vise til kun ett prosjekt dersom dette omfatter både havvind og nettilknytning slik beskrevet i punkt 1 og 2. Dersom en søker eller konsortiedeltaker støtter seg på tilknyttet part for oppfyllelse av dette kravet, så skal signert støttebrev fra den tilknyttede parten fremlegges, jf. vedlegg 5b. Det må inngis dokumentasjon i tråd med dokumentasjonskravet beskrevet over for den tilknyttede parten.
E Prosjektplan	Søker må ha en prosjektplan med tydelige milepæler for gjennomføring av prosjektet, herunder for aktiviteter ifm. konsesjonssøknad, forprosjektering, bygging og idriftsettelse av prosjektet. Prosjektplanen må vise forståelse av hva som kreves for at prosjektet kan gjennomføres innen prosjektets rammer av tid, kostnad, ressursbehov og kvalitet.	A. Prosjektplan med milepæler knyttet til: i) Myndighetsbehandlinger ii) Eventuell reservasjon av kapasitet for større leveranser iii) Kontraktsinngåelse for større leveranser og iv) Endelig investeringsbeslutning (FID) v) Installasjon vi) Fullstendig idriftsettelse vii) Nedlegging B. Organisasjonskart for prosjektorganisasjonen Søker bes legge til grunn følgende tidsbruk til myndighetsbehandling i prosjektplanen (tidsestimatet er kun veiledende og fastsatt for vurderingsformål):

Krav	Forklaring	Dokumentasjon
		• Fire måneder til fastsettelse av utredningsprogram (inkludert høring). • Seks måneder for behandling av hver av konsesjonssøknad og detaljplan (inkludert høring) Maksimum 15 sider.
F Helse, miljø og sikkerhet	Søker må ha tilfredsstillende systemer for kvalitetssikring, HMS og internkontroll, og oppfylle de til enhver tid gjeldende HMS-regler.	A. Signert HMS-egenerklæring av de(n) som har fullmakt til å forplikte søker. B. Dokumentasjon av planlagte systemer for kvalitetssikring og HMS C. Dokumentasjon av planlagte systemer for internkontroll. D. Beskrivelse av selskapets organisasjon med tanke på å etablere og ivareta forpliktelser knyttet til kvalitetssikring og HMS. Maksimum to sider totalt (HMS-egenerklæring kan komme i tillegg).
G Prosjekt-ansvarliges integritet	Søker må ha nødvendig integritet som prosjektansvarlig. Hvorvidt søker har nødvendig integritet vil bero på en helhetsvurdering av innsendt dokumentasjon. Søkeren skal ha ordnede forhold mht. skatt og MVA. Søkere med restanser knyttet til skatteattestene kan avvises.	A. Skatte- og MVA-attest, ikke eldre enn seks måneder regnet fra søknadsfristen, som bekrefter at søker har oppfylt sine forpliktelser mht. betaling av skatter, trygdeavgifter og MVA. For ytterligere opplysninger, se skatteetaten.no. Utenlandske søkere skal fremlegge attester fra tilsvarende myndigheter som de norske. Dersom søker er, eller i løpet av de siste 3 årene har vært, involvert i en klage- eller tvistesak med skattemyndighetene om ilagt eller varslet tilleggsskatt (eller tilsvarende sanksjon fra utenlandske skattemyndigheter for manglende eller uriktige

Krav	Forklaring	Dokumentasjon
	Søker, tilknyttede selskaper, eiere eller representanter skal ikke være underlagt sanksjoner eller restriktive tiltak. Dersom søker, tilknyttede selskaper, eiere eller representanter tidligere er straffedømt, skal det være truffet betryggende tiltak for å hindre gjentakelse og sikre den nødvendige integritet. Hvis søker er en del av et konsortium, skal samtlige konsortiedeltagere ha nødvendig integritet.	opplysninger) skal det redegjøres for saken som en del av søknaden. B. Søker skal bekrefte at verken søker, søkers direkte eller indirekte eierselskap(er), søkers ultimate bakenforliggende eier(e), eller tilknyttet part som søker støtter seg på i denne konkurransen, eller styremedlemmer, daglig leder eller annen person i administrasjons-, ledelses- eller kontrollorgan i nevnte selskaper: i) Er underlagt sanksjoner eller restriktive tiltak av norske myndigheter eller i henhold til folkerettslige forpliktelser Norge er bundet av, eller ii) Er rettskraftig dømt eller har vedtatt forelegg for følgende straffbare forhold innenfor de siste 3 årene: a. Deltakelse i en kriminell organisasjon b. Korrupsjon c. Bedrageri d. Terrorhandlinger eller straffbare handlinger med forbindelse til terroraktivitet e. Hvitvasking av penger eller finansiering av terrorisme f. Barnearbeid og andre former for menneskehandel Dersom personer eller selskaper nevnt under bokstav B over er underlagt sanksjoner eller restriktive tiltak, eller dømt eller har vedtatt forelegg, for ett eller flere av de overnevnte forholdene innenfor de siste tre årene, skal søker opplyse om dette. Søker skal i så fall også fremlegge dokumentasjon som viser hvorvidt søker har gjort tiltak for å likevel ha den nødvendige integritet som prosjektansvarlig, herunder:

Krav	Forklaring	Dokumentasjon
		i) Betalt erstatning som vedkommende selskap(er) eller person(er) er pålagt for eventuelle tap som følge av forholdet, eller gitt tilsagn om slik betaling. ii) Aktivt samarbeidet med ansvarlige myndigheter for å klargjøre fakta og omstendigheter ved forholdet, og iii) Truffet egnede tekniske, organisatoriske og personalmessige tiltak for å forebygge gjentakelser.
H Klima-fotavtrykk	Søker skal gjennomføre analyser av klimafotavtrykk. Estimatene skal baseres på søkers prosjektkonsept, jf. kvalitativt kriterium 3C Prosjektkonsept.	A. Estimert klimafotavtrykk (CO₂e utslipp til luft) beregnet i henhold til ISO 14040 og 14044 i) Systemgrense defineres i henhold til ISO-standard. ii) Karbonfaktorer skal hentes fra en Ecoinvent versjon 3 database, primærdata brukes der søker har tilgang til dette. iii) Søkere skal bruke IPPC AR5 og 100 års tidshorisont (GWP100). iv) Klimafotavtrykket skal oppgis med og uten planlagte og mulige tiltak. v) Resirkulering av materialer etter endt levetid skal ikke inngå i beregningen av klimafotavtrykk da resirkulering vurderes under kvalifikasjonskravet resirkulerbare materialer. vi) Klimafotavtrykk skal oppgis i både CO₂e/kW, CO₂e/kWh, absolute utslipp av tonn CO₂e for prosjektet, og absolute utslipp av tonn CO₂e for hver fase av prosjektet som definert av ISO-standard

Krav	Forklaring	Dokumentasjon
I Resirkulerbare materialer	Søker skal estimere andel resirkulerbare materialer spesifisert for nacelle, turbinblader, turbintårn, flytere, forankringsløsning, internkabler og nettilknytning til land. Estimatene skal baseres på søkers prosjektkonsept, jf. kvalitativt kriterium 3C Prosjektkonsept.	A. Estimert andel resirkulerbare materialer spesifisert for nacelle, turbinblader, turbintårn, flytere, forankringsløsning, internkabler og nettilknytning til land. Søker skal oppgi resirkuleringsgrad gitt både dagens teknologi og forventet teknologiutvikling innen resirkulering.

4. Kvalitative kriterier

Dette kapittelet redegjør for de kvalitative kriteriene, og hvilken dokumentasjon som må innleveres. De tre søkerne som samlet sett får høyest poengsum på de kvalitative kriteriene vil tildeles hvert sitt prosjektområde, jf. punkt 2.3 og 2.4.

Kostnadsnivå, realisme og modenhet

Kriteriet skal bidra til at prosjektområdene tildeles til søkere med et kostnadsanslag som demonstrerer best mulig realisme og modenhet, og bidra til å redusere statens kostnad gjennom å begrense nødvendig statsstøtte for å realisere prosjekt i Utsira Nord.

Under dette kriteriet vil søknadene vurderes basert på kostnadsanslag og energiproduksjon for et flytende havvindprosjekt med total installert effekt så nært som praktisk mulig men under 500 MW, etablert på Utsira Nord i full drift i 2034.

Tabell 3 Kvalitative kriterier: Kostnadsnivå, realisme og modenhet

Kriterium	Forklaring	Dokumentasjon
1A Kostnadsnivå, realisme og modenhet	Søker må ha et realistisk og lavest mulig kostnadsanslag for et 500 MW flytende havvindprosjekt i Utsira Nord satt i full drift i 2034. Modenhet og realisme i anslagene vil bli vurdert og vektet høyere enn selve kostnadsanslagene. Urealistiske, umodne eller udokumenterte kostnadsanslag vil gi poengtrekk. Søker vil videre vurderes på om man har et aktivt forhold til kostnadsusikkerhet, og har en strategi for å avhjelpe sentrale usikkerhetsfaktorer som kan medføre høyere kostnader. Søker vil også vurderes på erfaring med modning av teknologi og kostnadsreduksjoner.	A. Hoveddokumentasjon 1A: maks fem sider som oppsummerer kriteriet og innsendte vedlegg. B. Vedlegg 1A-A: Utfylt mal for kostnadsestimat og fanen for 2034, jf. vedlegg 4, inkludert: i) Kostnadsanslag på CAPEX og OPEX for produksjonsanlegg og nettanlegg som havvind aktøren skal eie. Kostnadsanslaget skal oppgis som forventet kostnad (P10, P50 og P90). ii) Estimert energiproduksjon, brutto og netto. Energiproduksjon skal oppgis som forventet produksjon (P10, P50 og P90). C. Vedlegg 1A-B: Dokumentasjon med forklaring på hvordan kostnadsestimatene er bygd opp og estimert (CAPEX).

Kriterium	Forklaring	Dokumentasjon
		D. Vedlegg 1A-C: Dokumentasjon av usikkerhetsanalyse og strategi for risikostyring som minimum inkluderer følgende: i) Beskrivelse av hvordan usikkerhetsanalysen er gjennomført, identifikasjon og redegjørelse av de mest usikre kostnadselementene, samt valg av metode og planlagte tiltak for å avhjelpe usikkerhetene. ii) En plan for å avhjelpe usikkerhet samt metodevalg, f.eks., kontraktstrategier, risikostyring i prosjektgjennomføring, plan for bruk av alternative leverandører, pris- og råvaresikringsstrategi. E. Vedlegg 1A-D: Dokumentasjon og metodebeskrivelse på hvordan årlig energiproduksjon er estimert F. Vedlegg 1A-E: Dokumentasjon på hvordan drift og vedlikeholdskostnader er estimert (OPEX) G. Vedlegg 1A-F: Dokumentasjon på kvalifisering av teknologi som er gjennomført for valgt konsept, samt beskrivelse av hvordan kvalifiseringsaktiviteten underbygger kostnadsanslagene. Det skal også inngis en plan for videre modning frem til driftsettelse. H. Vedlegg 1A-G: Dokumentasjon på prosess, dialog og ev. avtaler med leverandører der minimum følgende beskrives: turbinleverandør, flyterfabrikasjon, sammenstilling og installasjon.

Kriterium	Forklaring	Dokumentasjon
		I. Vedlegg 1A-H. Dokumentasjon på erfaring med kostnadsreduksjoner fra tidligere prosjekter gjennom innovasjon, skalering og prosjektgjennomføring som er relevant for fremtidige flytende havvindprosjekter. Hvilken rolle søker hatt i prosjektene skal beskrives. Det skal også inngis dokumentasjon på pågående og planlagt forskning og utvikling, brukertestet eller pilotert teknologi, etc. som underbygger den kostnadsreduserende effekten. Brukerveiledning og forutsetninger for kostnadsestimatene fremgår av malen i vedlegg 4. Kostnadsanslaget skal ta utgangspunkt i prosjektområde 2 og for øvrig baseres på søkers prosjektkonsept, jf. kvalitativt kriterium 3C Prosjektkonsept. Eventuelle andre antakelser og forutsetninger søker gjør, må fremgå tydelig.

Innovasjon og teknologiutvikling

Etter hvert som flytende havvind blir videreutviklet og realisert, forventes kostnadsreduksjoner for flytende havvind. Kriteriet skal bidra til å fremme tiltak, innovasjoner, og teknologiutvikling som kan gi fremtidige kostnadsreduksjoner for flytende havvind. Dette vil bidra til å gjøre flytende havvind kommersielt og konkurransedyktig raskest mulig.

Tabell 4 Kvalitative kriterier: Innovasjon og teknologiutvikling

Kriterium	Forklaring	Dokumentasjon
2A Potensial for kostnadsreduksjoner	Søker må demonstrere en tydelig forståelse og tiltak for teknologiutvikling, innovasjon og andre kostnadsreduserende prosesser som vil kunne gi et mest mulig kostnadseffektivt og konkurransedyktig havvindprosjekt i full drift i 2040. Søker må gjennom en plan for realisering av kostnadsreduksjoner sannsynliggjøre hvordan den teknologiske innovasjonen anvendt i stor skala vil føre til lavere kostnader. Søker skal ta utgangspunkt i de sentrale teknologivalgene som ligger til grunn for søkers prosjektkonsept. Søker vil bli vurdert på teknologiens potensial for kostnadsreduksjoner og søkers plan for og erfaring med realisering av kostnadsreduksjoner. Innovasjon og teknologi med potensial for betydelige kostnadsreduksjoner vil bli vektet positivt. Realismen i planen vil bli vurdert, og urealistiske planer vil gi poengtrekk.	A. Hoveddokumentasjon 2A: maksimum 5 sider som oppsummerer kriteriet og innsendte vedlegg som minimum inkluderer: i) Et begrunnet og kvantifisert estimat av potensialet for kostnadsreduksjoner fra 2034 til 2040. Estimaten skal ta utgangspunkt i at søker har etablert et 500 MW produksjonsanlegg i drift på Utsira Nord fra 2034, og kvantifisere potensialet for videre kostnadsreduksjoner for et tilsvarende produksjonsanlegg som settes i drift i prosjektområde 2 i 2040. B. Vedlegg 1A-A: Utfylt mal for kostnadsestimat og fanen for 2040, jf. vedlegg 4. Potensialet skal så langt som mulig estimeres for de samme postene som angitt i mal for kostnadsestimat jf. kriterium 1A, og omfatte både CAPEX, OPEX og mulige forbedringer innenfor energiproduksjon. C. Vedlegg 2A-A. Dokumentasjon over plan for aktiviteter og realiseringen av disse for å oppnå kostnadsreduksjoner frem mot 2040. Planen skal inkludere en risikovurdering der søker beskriver sentrale forhold som kan påvirke potensialet for kostnadsreduksjoner og planlagt strategi for å avhjelpe disse.

Kriterium	Forklaring	Dokumentasjon
	Søker vil videre vurderes på om man har et aktivt forhold til kostnadsusikkerhet og har en strategi for å avhjelpe sentrale usikkerhetsfaktorer som kan medføre høyere kostnader.	D. Vedlegg 1A-H. Dokumentasjon på erfaring med kostnadsreduksjoner fra tidligere prosjekter gjennom innovasjon, skalering og prosjektgjennomføring som er relevant for fremtidige flytende havvindprosjekter. Hvilken rolle søker hatt i prosjektene skal beskrives. Det skal også inngis dokumentasjon på pågående og planlagt forskning og utvikling, brukertestet eller pilotert teknologi, etc. som underbygger den kostnadsreducerende effekten. Vedlegg 1A-H inngis også i forbindelse med besvarelsen av det kvalitative kriteriet 1A Kostnadsnivå, realisme og modenhet, og trenger ikke inngis mer enn en gang. E. Vedlegg 2A-B. Dokumentasjon av søkers strategiske samarbeid, utviklingsløp og intensjonsavtaler med leverandører og andre aktører, og hvordan samarbeidet vil bidra til å oppnå kostnadsreduksjoner. Eventuelle antakelser og forutsetninger søker gjør, må fremgå tydelig.
2B Sprednings- potensial	Søker vil bli vurdert på muligheter og tiltak for videre spredning og skalering av de sentrale teknologiene som ligger til grunn for søkers prosjektkonsept, jf. kvalitativt kriterium 3C Prosjektkonsept. Søker må sannsynliggjøre spredningspotensialet i teknologien, inkludert i hvilken grad og hvordan teknologien vil bli gjort tilgjengelig for andre prosjekter eller aktører.	A. Hoveddokumentasjon 2B: maksimum fire sider som minimum inkluderer: i) En beskrivelse og sannsynliggjøring av potensial for spredning og skalering av teknologien, samt beskrivelse av særskilte fortrinn ved konseptet som muliggjør spredning. ii) En beskrivelse av tiltak og planer for tilgjengeliggjøring av teknologien for andre prosjekter eller aktører.

Kriterium	Forklaring	Dokumentasjon
	Teknologi med potensial for spredning og skalering vil bli vektet positivt.	Søker må kvantifisere og tidfeste når spredningspotensialet vil realiseres så langt det er mulig. Eventuelle antakelser og forutsetninger søker gjør må fremgå tydelig.

Gjennomføringsevne

For å legge til rette for realisering av prosjektene er det viktig at søkere som tildeles områder har best mulig finansiell styrke og relevant erfaring, samt et mest mulig modent og robust prosjektkonsept. Departementet har derfor oppstilt et kvalitativt kriterium der søkerens gjennomføringsevne evalueres. Søkerne vil her vurderes på tre kvalitative kriterier knyttet til finansiell styrke, relevant erfaring og prosjektkonsept.

Søkers besvarelse av underkriterium 3C Prosjektkonsept, samt presiseringer og utdypninger av dette i konsesjonssøknader, vil bli inntatt i investeringsstøtteavtalen.

Tabell 5 Kvalitative kriterier: Gjennomføringsevne

Kriterium	Forklaring	Dokumentasjon
3A Finansiell styrke	Søkers finansielle styrke vil vurderes på bakgrunn av: i) Omsetning og ii) Egenkapital Omsetning fastsettes på samme måte som angitt for kvalifikasjonskravet til omsetning i punkt 3. Det kvalitative kriteriet 3A Finansiell styrke vil vurderes på bakgrunn av omsetning utover gjennomsnittlig årlig omsetning på 20 milliarder NOK de siste tre årene. Søkers egenkapital er søkers gjennomsnittlige bokførte egenkapital de siste tre år. For konsortier vil egenkapital vurderes samlet. Den enkelte konsortiedeltakers gjennomsnittlige egenkapital siste tre år justeres ut ifra konsortiedeltakerens andel i konsortiet. Konsortiets samlede egenkapital fastsettes	A. Årsrapport og digital lenke til årsrapport for de siste tre år B. Revisjonsberetning for de siste tre år (hvis den ikke følger av årsrapporten). C. Utfylt vedlegg 6 Ovennevnte dokumentasjon inngis også i forbindelse med besvarelsen av kvalifikasjonskrav A Omsetning og B Soliditet/kredittrating i punkt 3, og trenger ikke inngis mer enn en gang. Dersom søker ikke kan legge frem årsrapport, revisjonsberetning for de siste tre år eller øvrig etterspurt dokumentasjon, må søker legge frem annen dokumentasjon som kan belyse graden av finansiell styrke. Dersom en søker eller konsortiedeltaker støtter seg på tilknyttet part for oppfyllelse av dette kriteriet, så skal signert støttebrev fra den tilknyttede parten fremlegges, jf. vedlegg 5a. Dersom søker eller konsortiedeltaker støtter seg på tilknyttet part, så er det den tilknyttede partens omsetning og/eller egenkapital som legges til grunn, og ikke søker ellers konsortiedeltakers

Kriterium	Forklaring	Dokumentasjon
	deretter som summen av de enkelte konsortiedeltakernes beregnede egenkapital. Dersom en konsortiedeltaker støtter seg på tilknyttet part, vil egenkapitalen til den tilknyttede part justeres ut ifra dennes eierandel i konsortiedeltakeren. Dersom tilknyttet part ikke direkte eller indirekte har eierandel i konsortiedeltakeren, vil egenkapitalen justeres ut ifra tilknytningen gjennom eierstrukturen (se eksempel i vedlegg 6).	omsetning/egenkapital. Det må inngis dokumentasjon i tråd med dokumentasjonskravene beskrevet over også for den tilknyttede parten.
3B Relevant erfaring	Søker vil vurderes på relevant erfaring innen: i) Flytende havvind ii) Bunnfast havvind I vurderingen vil det ses særlig hen til søkers erfaring med flytende havvind. Erfaring med bunnfast havvind vil også vektlegges. Prosjekter som har kommet langt i utviklingen vil vektlegges høyere enn prosjekter som er tidlig i utviklingsløpet (se vedlegg 7 punkt 2 for beskrivelse av prosjektfaser). Prosjekter hvor søker har deltatt i flere prosjektfaser vil også vektlegges høyere. Samlet kapasitet (MW) på prosjektene vil tillegges vekt i vurderingen.	A. Vedlegg 7 punkt 2, fylt ut for maksimalt 15 prosjekter Dersom en søker eller konsortiedeltaker støtter seg på tilknyttet part for oppfyllelse av dette kriteriet, så skal signert støttebrev fra den tilknyttede parten fremlegges, jf. vedlegg 5b. Det må inngis dokumentasjon i tråd med dokumentasjonskravene beskrevet over også for den tilknyttede parten.

Kriterium	Forklaring	Dokumentasjon
	Referanseprosjektene skal være fra de siste 10 år regnet fra søknadsfristen. Søker skal minimum ha hatt 20 pst. eierskap i referanseprosjektene. Dersom søker støtter seg på en tilknyttet part for oppfyllelse av dette kriteriet, kan tilknytningen til søker også ses hen til i vurderingen.	
3C Prosjekt-konsept	Søker må ha et prosjektkonsept med en tilhørende risikovurdering knyttet til prosjektgjennomføringen. Prosjektkonseptet og risikovurderingen skal bidra til at prosjektet har best mulige forutsetninger for å gjennomføres innen gjeldende frister og rammer. Prosjektkonseptet vil vurderes ut ifra hvor modent, robust og realistisk konseptet er, hvor det særlig vil ses hen til: i) hvilke vurderinger og avveininger som ligger til grunn for konseptet; og ii) i hvilken grad konseptet er tilpasset og hensyntar de identifiserte risikofaktorene. Risikovurderingen vil vurderes ut ifra realismen i vurderingen, den helhetlige risikostyringen i prosjektet, hvordan generelle risikoer for havvindprosjekter og	A. Beskrivelse av prosjektkonseptet som minst skisserer planlagt: i) Installert kapasitet og estimat for netto årlig energiproduksjon P50 ii) Prosjektlokalisering, arealbehov (på land og til havs) og havvindpark-layout iii) Plassering av installasjonshavn og drifts- og vedlikeholdsbase iv) Type turbin (MW, tårnhøyde, tupphøyde etc.) v) Type flyter (teknologi, materiale etc.) vi) Type forankringsløsning vii) Type kabel innenfor produksjonsanlegget (internkabling), viii) Teknisk levetid for anlegget (produksjonsanlegg og nettanlegg) ix) Foreløpige beregninger av vakeeffekter (kun hensyntatt eget produksjonsanlegg) x) Foretrukket nettløsning til tilknytningspunkt på land

Kriterium	Forklaring	Dokumentasjon
	spesifikke risikofaktorer for det aktuelle prosjektet er identifisert og håndtert.	Hvis det blir behov for vesentlige tilpasninger i prosjektkonsept dersom søker tildeles prosjektområde 1 eller 3, så skal dette synliggjøres i besvarelsen. B. Risikovurdering som beskriver sentrale forhold som kan vanskeliggjøre prosjektgjennomføringen, og planlagt strategi for å avhjelpe disse. Maksimum 15 sider totalt. (Illustrasjoner kan komme i tillegg).

Bærekraft

Utviklingen av havvind skal skje på en bærekraftig måte som tar hensyn til klima og miljø. Kriteriene for bærekraft skal bidra til en bærekraftig utbygging av havvind som ivaretar sameksistens og minimerer konsekvenser for klima og miljø. Departementet kan i konsesjonsvedtaket stille vilkår om avbøtende tiltak eller lignende som skal ivareta det samme formålet.

Planlagte tiltak knyttet til kvalitative kriterier 4A-D skal innarbeides i melding med forslag til prosjektspesifikt utredningsprogram, og konsekvensutredes i henhold til fastsatt utredningsprogram, jf. havenergilovforskrifta §§ 3 og 4. Dersom konsekvensutredningen viser at tiltaket er hensiktsmessig, vil Energidepartementet kunne stille vilkår for konsesjon om gjennomføring, implementering, rapportering og overvåkning av tiltak. I konsesjonsvedtaket vil det stilles vilkår om at konsesjonær for vindkraftanlegg til havs skal gjennomføre en analyse av prosjektets bærekraft, og levere en sluttrapport senest to år etter at anlegget er satt i drift. Sluttrapporten skal inneholde en GAP-analyse som sammenligner planer og resultat. Sluttrapporten skal offentliggjøres.

Tabell 6 Kvalitative kriterier: Bærekraft

Kriterium	Forklaring	Dokumentasjon
4A Minimering av klima- fotavtrykk	Søker skal tilstrebe å minimere prosjektets klimafotavtrykk. Søker skal ha en klimaplan med beskrivelser av planlagte og mulige tiltak for å minimere prosjektets klimafotavtrykk. Planlagte tiltak skal baseres på søkers prosjektkonsept, jf. kvalitativt kriterium 3C Prosjektkonsept. For mulige tiltak skal søker oppgi hva som skal til for at tiltaket vil bli gjennomført. Søker vil bli vurdert på planens og tiltakenes kvalitet og grad av forpliktelse til relevante og konkrete tiltak. Relevante tiltak som søker forplikter seg til å gjennomføre vektes høyere enn mulige tiltak.	A. Klimaplan med beskrivelser av planlagte og mulige tiltak for å minimere prosjektets klimafotavtrykk, og dersom mulig kvantifisere tiltakenes reduserende effekt. Søker må beskrive i hvilken grad de forplikter seg til å gjennomføre tiltakene. B. Beskrivelse av søkers erfaring med klimatiltak i relevante prosjekter. Maksimum fem sider (Evt. beregninger kan komme i tillegg).

Kriterium	Forklaring	Dokumentasjon
	Søker vil også bli vurdert på dokumentert erfaring og kompetanse fra relevant arbeid.	
4B Sameksistens	Prosjektet skal legge til rette for: i) God sameksistens i prosjektområdet ved å forebygge arealkonflikter med berørte interessenter. ii) Hensiktsmessig sambruk ved å legge til rette for deling av areal og ressurser mellom ulike aktiviteter eller næringsformål. Søker skal utarbeide en plan som beskriver konkrete planlagte og mulige tiltak for å bedre sameksistens og sambruk i prosjektområdet. Planlagte tiltak skal baseres på søkers prosjektkonsept, jf. kvalitativt kriterium 3C Prosjektkonsept. For mulige tiltak skal søker oppgi hva som skal til for at tiltaket vil bli gjennomført. Søker vil bli vurdert på planens og tiltakenes kvalitet og grad av forpliktelse til relevante og konkrete tiltak. Relevante tiltak som søker forplikter seg til å gjennomføre vektes høyere enn mulige tiltak Søker vil også bli vurdert på dokumentert erfaring og kompetanse fra relevant arbeid.	A. Situasjonsbeskrivelse: Søker skal peke på de viktigste interessentene, samt problemstillinger og muligheter knyttet til arealbruk i og rundt prosjektområdet. B. Tiltak for sameksistens: Beskrive tiltak for å forebygge og avbøte arealkonflikter, samt potensielle utilsiktede (negative) effekter forbundet med dem. C. Tiltak for sambruk: Beskrive tiltak for deling av areal og ressurser mellom ulike aktiviteter eller næringsformål, samt potensielle utilsiktede (negative) effekter forbundet med dem. For bokstav B og C over skal søker gjøre en vurdering av tiltakene opp mot kvalitativt kriterium 4D Natur og miljø og den samlede belastningen på naturmangfoldet i prosjektområdet, samt potensial for naturpositive effekter gjennom andre effektive arealbaserte bevaringstiltak. D. Erfaring og kompetanse: Beskrivelse av søkers erfaring og kompetanse med sameksistens i relevante prosjekter. Søker må beskrive i hvilken grad de forplikter seg til tiltakene.

Kriterium	Forklaring	Dokumentasjon
		Hvis det blir behov for vesentlige tilpasninger i plan eller tiltak dersom søker tildeles prosjektområde 1 eller 3, så skal dette synliggjøres i besvarelsen. Maksimum fire sider.
4C Avfall, resirkulering og gjenbruk	Prosjektet skal bidra til god avfallshåndtering, med særlig vekt på resirkulering i hele prosjektets levetid. Søker skal utarbeide en plan som beskriver konkrete planlagte og mulige tiltak for avfallshåndtering, resirkulering og gjenbruk av større elementer i havvindanlegget. Planlagte tiltak skal baseres på søkers prosjektkonsept, jf. kvalitativt kriterium 3C Prosjektkonsept. For mulige tiltak skal søker oppgi hva som skal til for at tiltaket vil bli gjennomført. Søker vil bli vurdert på planens og tiltakenes kvalitet og grad av forpliktelse til relevante og konkrete tiltak. Relevante tiltak som søker forplikter seg til å gjennomføre vektas høyere enn mulige tiltak. Søker vil også vurderes på dokumentert erfaring og kompetanse fra relevant arbeid.	A. Plan for avfallshåndtering, resirkulering og gjenbruk: Plan for avfallshåndtering, resirkulering og gjenbruk av større elementer i havvindanlegget, inkludert konkrete planlagte og mulige tiltak for: i) Material- og kjemikaliebruk ii) Avfallshåndtering iii) Resirkulering iv) Gjenbruk av større elementer i havvindanlegget v) Unngå/ redusere forurensning prosjektet kan føre til, inkludert mikroplast Søker må beskrive i hvilken grad de forplikter seg til tiltakene. B. Erfaring og kompetanse: Beskrivelse av søkers erfaring og kompetanse med avfallshåndtering, resirkulering og gjenbruk i relevante prosjekter. Maksimum fem sider.

Kriterium	Forklaring	Dokumentasjon
4D Natur og miljø	Hensynet til natur og miljø skal ivaretas gjennom hele prosjektets livsløp. Prosjektet skal derfor bidra til økt kunnskap og innovasjon innen teknologi og metoder som reduserer påvirkning på naturmangfold og miljø eller gir positive natureffekter i prosjektområdet. Søker skal utarbeide en plan som beskriver konkrete planlagte og mulige tiltak for å ivareta naturmangfold og miljø. Planlagte tiltak skal baseres på søkers prosjektkonsept, jf. kvalitativt kriterium 3C Prosjektkonsept. For mulige tiltak skal søker oppgi hva som skal til for at tiltaket vil bli gjennomført. Søker vil bli vurdert på planens og tiltakenes kvalitet og grad av forpliktelse til relevante og konkrete tiltak. Relevante tiltak som søker forplikter seg til å gjennomføre vektas høyere enn mulige tiltak. Søker vil også vurderes på dokumentert erfaring og kompetanse fra relevant arbeid.	A. Avbøtende tiltak: Beskrive tiltak for å unngå, avbøte, restaurere eller kompensere for virkninger på naturmangfold og miljø, samt hvordan utvikling og bruk av ny teknologi vil inngå i prosjekteringen av havvindanlegget. B. Kunnskapsinnhenting: Beskrive tiltak for å tette kunnskapshull knyttet til virkninger på naturmangfold og miljø, samt innovative tiltak for kartlegging og overvåkning av naturmangfold og miljø i prosjektområdet. C. Erfaring og kompetanse: Beskrivelse av søkers erfaring og kompetanse med natur- og miljøtiltak i relevante prosjekter. Søker må beskrive i hvilken grad de forplikter seg til tiltakene. Det presiseres at program for konsekvensutredning ikke er tema for denne besvarelsen. Hvis det blir behov for vesentlige tilpasninger i plan eller tiltak dersom søker tildeles prosjektområde 1 eller 3, så skal dette synliggjøres i besvarelsen. Maksimum fem sider.

Positive ringvirkninger

Regjeringen ønsker at det ved utviklingen av havvind skal legges til rette for positive ringvirkninger. Kriteriet *Positive ringvirkninger* skal bidra til industriutvikling gjennom å bygge erfaring og kompetanseutvikling i leverandørkjedene ved utbyggingen.

Kriteriet vil gi søkere som bidrar positivt til kompetanseøkning og utvikling i leverandørkjedene uttelling.

I konsesjonsvedtaket vil det også stilles vilkår om at konsesjonær for vindkraftanlegg til havs skal gjennomføre en analyse av ringvirkninger av utbyggingen, og levere en sluttrapport senest to år etter at anlegget er satt i drift. Sluttrapporten skal inneholde en GAP-analyse som sammenligner planlagte ringvirkninger og resultat. Sluttrapporten skal offentliggjøres.

Søkers besvarelse av kriterium 5 Positive ringvirkninger, samt presiseringer og utdypninger av dette i konsesjonssøknader, vil bli inntatt i investeringsstøtteavtalen.

Tabell 7 Kvalitative kriterier: Positive ringvirkninger

Kriterium	Forklaring	Dokumentasjon
5A Utvikling av leverandørindustrien og infrastruktur for havvind	Prosjektet skal bidra til å utvikle leverandørindustrien og infrastruktur for havvind på en økonomisk bærekraftig måte. Søker må ha en plan med tiltak for hvordan prosjektet skal bidra til å utvikle leverandørindustrien, og infrastruktur for havvind for fremtidige prosjekter. Tiltakene bør være så konkrete som mulig og knytte seg til prosjektet. Om mulig bør foreslåtte tiltak beskrives på bakgrunn av tidligere erfaringer med utvikling av leverandørindustrien og infrastruktur, herunder hvilke tiltak som har fungert og hvilke tiltak som eventuelt ikke har fungert.	A. Plan som minst inneholder: i) Beskrivelse av tiltak for å utvikle leverandørindustri i de ulike segmentene i prosjektet (studier, fabrikasjon, installasjon, drift og vedlikehold) ii) Beskrivelse av hvilke deler av prosjektet som kan benytte seg av eksisterende infrastruktur og hvilke deler som har behov for ny infrastruktur iii) Beskrivelse av planlagt anbuds- og kontraktstrategi, og hvordan denne kan bidra til å utvikle leverandørindustrien. Beskrivelsen skal dekke både planleggings-, utbyggings- og driftsfasen. B. Beskrivelse av søkers erfaring med tiltak for utvikling av leverandørindustrien og infrastruktur i tidligere prosjekter.

Kriterium	Forklaring	Dokumentasjon
	Planen bør få frem søkers forståelse for hva slags behov leverandørindustrien har i forbindelse med utvikling av havvindprosjekter. Det samme gjelder behovet for infrastrukturutvikling i forbindelse med havvindprosjekter. Planen skal inkludere tiltak innen prosjektsegmentene studier, fabrikasjon, installasjon, drift og vedlikehold. Søker vil bli vurdert på tiltakenes kvalitet, realisme og relevans.	Maksimum 6 sider, hvor planen under pkt. 1 kan utgjøre maks 3 sider.
5B Små- og mellomstore bedrifter (SMB-er)	Prosjektet skal bidra til at SMB-er får verdifull erfaring med havvind. SMB-er er her definert som bedrifter med inntil 100 ansatte. Søker må ha en plan for hvordan prosjektet skal bidra til at SMB-er får erfaring med leveranser eller tjenester i tilknytning til prosjektet. Tiltakene i planen bør være konkrete og knyttet til prosjektet. Planen bør få frem søkers forståelse av hva som skal til for at SMB-er får erfaring med leveranser i tilknytning til havvindprosjekter. Om mulig bør foreslåtte tiltak beskrives på bakgrunn av tidligere erfaringer som har ledet til at SMB-er har fått erfaring med havvind, herunder hvilke tiltak som har fungert og hvilke tiltak som eventuelt ikke har fungert. Planen skal inkludere tiltak innen prosjektsegmentene studier, fabrikasjon, installasjon, drift og vedlikehold.	A. Plan som minst inneholder: i) Beskrivelse av tiltak for å sørge for at SMB-er får erfaring med leveranser eller tjenester fra havvind i prosjektet. B. Beskrivelse av søkers erfaring med tiltak knyttet til utvikling av SMB-er i tidligere prosjekter, og eventuelle inngåtte avtaler med SMB-er. Eventuell beskrivelse av inngåtte avtaler med SMB-er om leveranser eller tjenester i prosjektet skal inneholde: i) Antall ansatte ii) Omsetning i SMB-en iii) Hvilket segment avtalen gjelder iv) Varigheten og forpliktelsen av avtalen v) Hvilken utvikling det er mål om at SMB-en skal få gjennom avtalen

Kriterium	Forklaring	Dokumentasjon
	Søker vil bli vurdert på tiltakenes kvalitet, realisme og relevans.	Maksimum 6 sider, hvor planen under pkt. 1 kan utgjøre maks 3 sider.
5C Kompetanse- utvikling	Prosjektet skal bidra til å forbedre, utvikle og utvide ferdigheter, kunnskaper og evner innen havvind i egen organisasjon og i leverandørkjeden. Prosjektet skal også legge til rette for bruk av fagarbeidere og lærlinger. Søker må ha en plan for hvordan prosjektet bidrar til kompetanseutvikling i egen organisasjon og i leverandørkjeden. Planen skal legge til rette for at kompetanseutvikling ivaretas på en god måte ved gjennomføringen av prosjektet, samt gi insentiver for underleverandører til å benytte fagarbeidere og lærlinger. Tiltakene i planen bør være konkrete og knyttet til prosjektet. Om mulig bør foreslåtte tiltak beskrives på bakgrunn av tidligere erfaringer med kompetanseutvikling, herunder hvilke tiltak som har fungert og hvilke tiltak som eventuelt ikke har fungert. Planen bør få frem søkers forståelse for behovene til kompetanseutvikling innenfor havvind. Søker vil bli vurdert tiltakenes kvalitet, realisme og relevans for gjennomføringen av prosjektet.	A. Plan som minst inneholder: i) Beskrivelse av kompetanseutviklingstiltak i forbindelse med prosjektet. ii) Beskrivelse av særskilte tiltak for å legge til rette for bruk av fagarbeidere og lærlinger i de ulike delene av prosjektet iii) Beskrivelse av hvordan søker vil insentivere sine underleverandører til å benytte fagarbeidere og lærlinger. iv) Beskrivelse av bidrag og samarbeid med institusjoner og foreninger knyttet til relevant forskning og utvikling innen havvind. B. Beskrivelse av søkers erfaring med tiltak knyttet til kompetanseutvikling i tidligere prosjekter. Maksimum 6 sider, hvor planen under pkt. 1 kan utgjøre maks 3 sider.